

Instituti Demokratik i Kosovës
Kosova Democratic Institute

www.kdi-kosova.org

Analizë Krahasuese

**Legjislacioni për Deklarimin, Prejardhjen, dhe
Kontrollin e Pasurisë së Zyrtarëve të Lartë Publikë
(Shqipëri, Maqedoni, Kroaci dhe Kosovë)**

Comparative analyse

**The legislation for Disclosure, Origin and Control
of assets of senior public officials
(Albania, Macedonia, Croatia and Kosovo)**

PERSONELI:

Ismet KRYEZIU - *Drejtor Ekzekutiv*
 Vjollca VOGËL - *Menaxhere e administratës dhe financave*
 Leonora CIKAJ - *Asistente për administratë dhe financa*
 Arsim GJINOVCI - *IT & design*

PROGRAMI - TRANSPARENCA DHE ANTIKORRUPSIONI

Merita MUSTAFA - *Menaxhere e programit*
 Esat MAZREKU - *Koordinator*

PROGRAMI - QEVERISJA QENDRORE:

Valmir ISMAILI - *Menaxher programi*
 Driton SELMANAJ - *Asistent i programit*
 Isuf ZEJNA - *Monitorues*
 Besnik RAMADANAJ - *Monitorues*
 Liridon SELMANI - *Monitorues*

PROGRAMI - QEVERISJA LOKALE

Naim CAHANAJ - *Koordinator*
 Ramadan KLISURICA - *Koordinator*

This publication was made possible through support provided by U.S. Agency for International Development Mission in Kosovo under the terms of Award Number: 167-A-00-00108-00-NAP05-2009.

The opinions expressed herein are those of the author and do not necessarily reflect the views of the U.S. Agency for International Development (USAID).

Ky publikim është realizuar me mbështetje të siguruar nga Agjencioni i SHBA-s për Misionin Ndërkombëtar për Zhvillim në Kosovë nën kushtet e Numrit të grantit: 167-A-00-00108-00-NAP05-2009.

Opinionet e shprehura në këtë dokument janë ato të autorit dhe jo medoemos reflektojnë pikëpamjet e Agjencionit Amerikan për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID).

Prishtinë, Prill 2010

Përmbajtja

1. Hyrje.....	5
2. Republika e Shqipërisë.....	6
2.1 Korniza Ligjore.....	6
a). Subjektet e detyruara për të deklaruar pasurinë.....	6
b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara.....	8
c). Sanksionet.....	8
d). Deklarimi i rremë.....	9
e). Publikimi.....	9
2.2 Legjislacioni shtesë - ndihmës.....	9
3. Republika e Kroacisë.....	10
4.1 Korniza Ligjore.....	10
a) Subjektet e detyruara për të deklaruar pasurinë.....	10
b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara.....	11
c). Sanksionet.....	11
d). Publikimi.....	11
4. Republika e Maqedonisë	12
4.1 Korniza Ligjore.....	12
a). Subjektet e detyruara për ta deklaruar pasurinë.....	12
b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara.....	12
c). Sanksionet.....	13
d). Publikimi.....	13
5. Republika e Kosovës.....	14
5.1 Korniza Ligjore.....	14
a). Subjektet e detyruara për ta deklaruar pasurinë.....	15
b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara.....	15
c). Sanksionet.....	16
d). Publikimi.....	16
6. Përfundime.....	17
Bibliografia.....	18

1. Hyrje

Ky studim është realizuar si pjesë e projektit “Bazë Ligjore dhe Mekanizma Funkcional për Qeverisje të Mirë”, realizuar nga Institutit Demokratik i Kosovës (KDI), dhe në partneritet me organizatën Lëvizja FOL. Projekti është përkrahur nga USAID dhe Institutit për Komunitete të Qëndrueshme (ISC) përmes Programit për Fuqizimin e Shoqërisë Civile.

Qëllimi kryesor i këtij projekti është që: “të ndikoj në ndërtimin dhe implementimin e bazës ligjore, bazuar në principe të një shoqërie demokratike ku sundon ligji dhe masat anti-korruptive për një qeverisje të përgjegjshme llogaridhënëse, transparente dhe në shërbim të qytetarë ve.

Duke pas parasysh këtë qëllim, ky studim është koncentruar në bazën ligjore dhe në praktikën e disa vendeve të rajonit duke përfshirë Shqipërinë, Maqedoninë, Kroacinë dhe Kosovën, duke ofruar një pasqyrë mbi përpjekjet e këtyre vendeve për të rregulluar me norma ligjore kontrollin publik të pasurisë, të hyrat dhe përfitimet e tjera materiale, detyrimet financiare nga zyrtarët publikë, familjarët e tyre dhe personat e lidhur me ta, përfshirë edhe sanksionet e përcaktuara me ligjet përkatëse.

Demokracitë e konsoliduar si një nga format më efikase të luftimit të fenomenit të korrupsionit e konsiderojnë bërjen publike dhe të qasshme për qytetarët pasurinë e zyrtarëve të lartë.

Ky studim ka për qëllim që të vë në pah krahasimet e legjislacionit që e mbulon këtë fushë në vendet e rajonit, në përkushtimin dhe detyrimet e tyre për t’i bërë publike pasurinë e zyrtarëve të lartë të zgjedhur si një nga parakushtet për luftimin e korrupsionit dhe i cili do të ndikonte në shtimin e besimit të përgjithshëm të qytetarëve tek bartësit e institucioneve publike.

Studimi është përqendruar në analizën e disa shtyllave duke u nisur nga organi përgjegjës që do ta mbikëqyrë dhe e zbaton procesin e deklarimit të pasurisë, subjektet të cilat kanë për detyrë për ta deklaruar pasurinë, përcaktimi me ligj nëse janë transparente dhe të qasshme për publikun të dhënat statistikore mbi gjendjen e deklaruar të pasurisë së zyrtarëve të lartë, verifikimin e pasurisë së deklaruar si dhe në fund masat dhe sanksionet që duhet të ndërmerren ndaj atyre zyrtarëve të cilët nuk pranojnë të deklarojnë pasurinë apo në rastin më të keq bëjnë edhe deklaram të rrejshëm të gjendjes së tyre pasurore.

Në pjesën e fundit të studimit është bërë krahasimi i dallimeve në mes legjislacionit të vendeve të rajonit dhe Kosovës në rregullimin ligjor të kësaj problematike.

Në mënyrë të përgjithshme mund të konstatohet se legjislacioni që e normon këtë fushë pothuaj në të gjitha vendet e rajonit janë të një standardi afërsisht të njëjtë me përjashtim të masave ndëshkuese (sanksioneve) që duhet të aplikohen ndaj zyrtarëve të lartë publik si subjekte të përcaktuar me dispozita ligjore të obliguar për ta bërë një gjë të tillë.

2. Republika e Shqipërisë

2.1 Korniza Ligjore

Republika e Shqipërisë këtë materie shumë të rëndësishme që do të ndikonte në uljen dhe parandalimin e fenomenit të korrupsionit dhe keqpërdorimit të pozitës publike, e ka të rregulluar me Ligjin për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrimeve Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë dhe me Ligjin Për Parandalimin e Konfliktit të Interesave në Ushtrimin e Funksioneve Publike si dhe me disa ligje shtesë.

Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrimeve Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë është miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë me 10.04.2003 i cili ka për qëllim përcaktimin e rregullave për deklarimin dhe kontrollin e pasurisë, të legjitimitetit të burimeve të krijimit të saj, detyrimeve financiare për të zgjedhurit, nëpunësit publikë, për familjarët e tyre dhe për personat e lidhur me ta¹.

Organi përgjegjës për kontrollin e deklarimit të pasurive në Republikën e Shqipërisë është Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive - Inspektori i Përgjithshëm i cili zgjidhet nga Kuvendi, me propozimin e Presidentit, ndërmjet dy kandidaturave, për një mandat 5-vjeçar.

a). Subjektet e detyruara për të deklaruar pasurinë

Neni 3 i këtij ligji përcakton qartë subjektet që bartin detyrimin për deklarim të pasurisë në Inspektoratin e Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive të cilët janë. Presidenti i Republikës, deputetët e Kuvendit, Kryeministri, Zëvendëskryeministri, ministrat e zëvendësministrat; nëpunësit civilë të nivelit të lartë dhe të mesëm drejtues, prefektët, kryetarët e këshillave të qarqeve, kryetarët e bashkive, të njëjstive bashkiake dhe të komunave; drejtorët e drejtorive dhe komandantët e Forcave të Armatosura në Ministrinë e Mbrojtjes dhe në Shërbimin Informativ Shtetëror; prokurorët, gjyqtarët dhe përmbaruesit e të gjitha niveleve; drejtuesit e institucioneve të pavarura publike; drejtorët e përgjithshëm, drejtorët e drejtorive dhe shefat e sektorëve, (komisariateve) në qendër, rrethe e rajone, të Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë, Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve dhe asaj të Doganave; drejtuesit e të gjitha niveleve të strukturave të kthimit e kompensimit të pronave, të privatizimit dhe regjistrimit të pasurisë; drejtuesit e të gjitha niveleve të KRRT-ve; zyrtarët që zgjidhen dhe emërohen nga Kuvendi, personat e barazuar me ta dhe drejtuesit e shoqërive anonime me pjesëmarrje të kapitalit shtetëror mbi 50 për qind dhe mesatarisht me më shumë se 50 punëtorë².

¹, Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë, <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>, qasur me 10 prill 2010.

²Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë, neni 3, f -2, <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>

Megjithatë përpos këtyre kategorive, me ligj i është garantuar Kuvendit të Shqipërisë e drejta, që pas propozimit të Inspektorit të Përgjithshëm, të vendos detyrimin për deklarim të pasurisë për funksionarë tjerë të cilët nuk janë parashikuara në këtë ligj.

Deklarimi i pasurisë përveç subjekteve të lartpërmendur është i obliguar edhe për anëtarët e familjes së tyre (bashkëshortit/es dhe fëmijëve në moshë madhore), burimet e krijimit dhe detyrimet financiare të subjektit. Gjithashtu ligji i mundëson deklaruesve, që përpara deklarimit, duhet t'i jepen të gjitha këshillimet e nevojshme për plotësimin e deklaratës dhe t'i bëhen të njohura pasojat që mbart deklarimi i rremë.

Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë i ka të përcaktuar edhe afatet kohore për subjektet e lartpërmendura që janë të detyruara ta bëjnë deklarimin e pasurisë pranë organit përgjegjës – Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive.

Ligji në fjalë i obligon subjektet e detyruara që brenda datës 31 mars të çdo viti ta deklarojnë gjendjen e tyre të pasurisë deri më 31 dhjetor të vitit paraardhës, burimet e krijimit të tyre, si dhe të detyrimeve financiare të cilat janë: a) pasuritë e paluajtshme dhe të drejtat reale mbi to; b) pasuritë e luajtshme, të regjistrueshme në regjistrat publik; c) gjërat me vlerë të veçantë mbi 5 000 dollarë amerikanë; ç) vlerën e aksioneve, të letrave me vlerë dhe pjesët e kapitalit në zotërim; d) vlerën e likuiditeteve, gjendje në cash, në llogari rrjedhëse, në depozitë, në bono thesari dhe në huadhënie, në lekë ose në valutë të huaj; dh) detyrimet financiare ndaj personave juridikë dhe fizikë, të shprehura në lekë ose në valutë të huaj; e) të ardhurat personale për vitin, nga paga ose pjesëmarrja në borde, komisione ose çdo veprimtari tjetër që sjell të ardhura personale; ë) licencat dhe patentat që sjellin të ardhura.

Zyrtarët të sapoemëruar në detyrë, të cilët ligji i ka paraparë si subjekte që janë të detyruar ta deklarojnë pasurinë, duhet që brenda 30 ditëve nga data e emërimit të plotësojnë dokumentin zyrtar, “Deklaratë e interesave private para fillimit të detyrës”, duke pasqyruar në të, të gjitha interesat private që ekzistojnë për vete, bashkëshortin/en dhe fëmijët madhorë deri në ditën e fillimit të detyrës.

Zyrtarët të cilët kanë obligimin për deklarim, duhet brenda datës 31 mars të çdo viti detyrohen të paraqesin dokumentin zyrtar - deklaratën e interesave private periodik/vjetor. Kjo kategori e subjekteve janë të obliguar t'i raportojnë para organit kompetent vetëm ndryshimet e ndodhura në interesat private të deklaruara më parë, interesat e lindur gjatë vitit që deklarohet dhe çdo e ardhur e fituar gjatë gjithë vitit për të cilin bëhet deklarimi.

Zyrtarët, të cilët janë larguar nga detyra, ndërsa me ligj kanë qenë subjekte të obliguar për raportim, duhet brenda 15 ditëve nga ndërprerja e marrëdhënieve financiare të plotësojnë dokumentin zyrtar, "Deklaratë e interesave private pas largimit", duke pasqyruar në të vetëm interesat private të shtuara ose të pakësuara nga deklarimi i mëparshëm deri në datën e largimit nga funksioni për vete, bashkëshortin/en dhe fëmijët madhorë deri në ditën e largimit nga detyra.

b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara

Verifikimi apo saktësimi i të dhënave të deklaruara është e rregulluar me nenin 7 të Ligjit për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë ku thuhet se: "Inspektori i Përgjithshëm ka të drejtë të kërkojë deklarimin e pasurive dhe burimet e krijimit të tyre, sipas kërkesave të këtij ligji, si dhe të urdhërojë kontrollin për saktësinë e këtyre deklarimeve edhe për personat fizikë e juridikë, kur, nga verifikimet e kryera, rezulton se këta të fundit janë persona të lidhur me subjektet që mbartin detyrimin për deklarim"³.

Verifikimi i të dhënave të deklaruara bëhet sipas Ligjit Për Parandalimin e Konfliktit dhe të Interesave në Ushtrimin e Funksioneve Publike përkatësisht nenin 17 dhe 18 ku afatet kohore ndryshojnë në disa kategori. Kontrolli i plotë për verifikimin e vërtetësisë dhe të saktësisë së të dhënave që përmbahen në deklaratë kryhet në disa afate kohore të rregullta, për kategorinë e zyrtarëve më të lartë publik (Presidenti, Kryeministri, ministrat, gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese, gjyqtari i Gjykatës së Lartë, Kryetari i Kontrollit të Lartë të Shtetit, Prokurori i Përgjithshëm, Avokati i Popullit) verifikimi bëhet çdo dy vjet, për kategorinë tjetër (kryetarët e bashkive ose të komunave me mbi 10000 banorë dhe për kryetarët e këshillave të qarqeve) verifikimi bëhet çdo tre vjet dhe për kategorinë (deputetët, për titullarët e institucioneve shtetërore, qendrore ose vendore, dhe anëtarët e organeve kolegjiale të këtyre institucioneve) verifikimi i deklaratës së pasurisë bëhet çdo katër vite.

c). Sanksionet

Çështja e masave dhe sanksioneve ndaj subjekteve të cilat nuk e kryejnë obligimin e tyre ligjor për të deklaruar raportet periodike të gjendjes së tyre financiare është e rregulluar po ashtu me Ligjin Për Parandalimin e Konfliktit të Interesave në Ushtrimin e Funksioneve Publike përkatësisht me nenin 44 pika c e këtij ligji ku shprehimisht thuhet: "Çdo shkelje e detyrimeve të përcaktuara në këtë ligj, kur nuk përbën vepër penale, përbën kundërvajtje administrative dhe dënohet me gjobë, sipas kufijve të përcaktuar më poshtë; ndërsa vazhdohet në pikën c ku thuhet: për mos deklarim periodik në afat dhe pa shkaqe të arsyeshme, zyrtari ose personi i lidhur me të, që mbart detyrimin për deklarim, dënohet me gjobë nga 20000 (njëzet mijë) lekë deri në 30000 (tridhjetë mijë) lekë"⁴.

³Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë f.3, <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>

⁴Ligji për Parandalimin e Konfliktit të Interesave në Ushtrimin e Funksioneve Publike, <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>

Po ashtu Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë në nenin 5 flet për subjektet të cilët refuzojnë ta bëjnë deklarimin e ka paraparë masa mjaft të ashpra si: Refuzimi për deklarim sjell humbjen e funksionit dhe ndëshkimin në përputhje me Kodin Penal. Inspektori i Përgjithshëm, brenda 30 ditëve, i dërgon organit përgjegjës njoftimin e motivuar për largimin nga puna të personit që refuzon të deklarojë. Organi përgjegjës, brenda 30 ditëve nga marrja e njoftimit, është i detyruar të marrë masa për largimin nga puna të punonjësit që ka refuzuar deklarimin.

Në rastet kur deklarimi refuzohet nga personat e zgjedhur ose nga ata me imunitet, Inspektori i Përgjithshëm vë në dijeni Kuvendin dhe, kur është rasti, edhe organin epror të personit.

d). Deklarimi i rremë

Deklaratat dhe të gjitha dokumentet që i shoqërojnë ato janë dokumente zyrtare. Paraqitja në to e të dhënave të rreme përbën vepër penale dhe dënohet sipas legjislacionit në fuqi.

e). Publikimi

Të dhënat që përfitohen nga deklarimi sipas këtij ligji janë të lejueshme për publikun, në përputhje me Ligjin "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare".

2.2 Legjislacioni shtesë - ndihmës

Ligjet shtesë të cilat në një formë apo tjetër ndikojnë në rregullimin ligjor të kësaj çështjeje janë: Ligji për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit, Ligji për mbrojtjen e të dhënave personale, Ligji për Rregullat e Etikës në Administratën Publike, Ligji për Statusin e Nëpunësit Publik, Ligji mbi të Drejtën e Informimit, Ligji mbi Kodin e Procedurës Administrative, Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë, Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë.

3. Republika e Kroacisë

4.1 Korniza Ligjore

Republika e Kroacisë materien që ka të bëjë me kontrollin publik të pasurisë, të hyrat dhe përfitimet e tjera materiale si dhe çështjen e parandalimit të konfliktit të interesit në ushtrimin e funksionit publik, e ka të rregulluar përmes Ligjit mbi Parandalimin e Konfliktit të Interesit në Ushtrimin e Funksionit Publik.

Organi përgjegjës për kontrollin e deklarimit të pasurive është Komisioni për Zgjidhjen e Konfliktit të Interesit. Ky komision përbëhet prej shtatë (7) anëtarëve të cilët vetë e zgjedhin një kryetar. Anëtarët e komisionit emërohen nga parlamenti kroat me propozim të komisionit për zgjedhjet, emërimet dhe çështjet administrative. Mandati i anëtarëve të komisionit duhet të jetë shtatëvjeçar.

a) Subjektet e detyruara për të deklaruar pasurinë

Lista e zyrtarëve të cilët janë të përfshirë në ligj si subjekte që janë të detyruar ta deklarojnë pasurinë janë: kryetari i shtetit; deputetët e kuvendit të Kroacisë; kryeministri dhe anëtarët qeverisë; kryetari dhe anëtarët qe gjykatës kushtetuese; guvernatori dhe zëvendës (zv.) Guvernatorët e bankës kombëtare; auditori gjeneral dhe zv. auditorët; avokati e popullit dhe zv e tij; sekretari i kuvendit; sekretari i qeverise; sekretari i Gjykatës kushtetuese; sekretari i gjykatës supreme; zv sekretari i kuvendit dhe qeverise; sekretarët shtetëror; zv ministrat; asistentët e ministrave; sekretarët e ministrive; udhëheqësit, zv udhëheqësit dhe asistentët e organizatave administrative shtetërore; kryetari dhe zv kryetari i fondit të privatizimit; udhëheqësi dhe asistentët e udhëheqësit të fondit të sigurimit pensional; drejtori , zv drejtori dhe asistentët e drejtorit të fondit të sigurimit shëndetësor; Rektori dhe prorektorët; Drejtori i thesarit të shtetit; Inspektori i përgjithshëm Inspektoratit të shtetit, zv dhe asistentët e tij; Udhëheqësit e zyrave, agjencive dhe drejtorateve të qeverisë së Kroacisë, si dhe udhëheqësit e instituteve të të emëruara nga qeveria e Kroacisë; Zyrtarët në zyrën e presidentit të emëruar nga presidenti në pajtim me dispozitat e ligjit të veçantë; Shefi i forcave të armatosura dhe zv shefi; Shefi i Inspektoratit të mbrojtjes dhe zv i tij; Komandantët dhe zv komandantët e njësive të forcave të armatosura; Shefat e korpuseve të forcave të armatosura të Republikës së Kroacisë; Gjeneralët dhe Majorët; Kryetari i komunës së Zagrebit dhe Kryetarët e qarqeve⁵.

Ligji në fjalë përkatësisht neni 7 i tij parasheh formën e raportimit të pasurisë së zyrtarëve në Kroaci. Sipas këtij neni, brenda 30 ditësh nga marrja e postit, zyrtarët duhet të ofrojnë një raport me të dhëna për pronat e tyre, të hyrat e përhershme apo të pritura, pasurinë e gruas dhe fëmijëve të tyre, me bilancin e asaj kohe kur bëhet deklarimi, dhe po ashtu duhet të ofrojnë një raport me rastin e përfundimit të mandatit të tyre, si dhe me mbarimin e vitit gjatë ushtrimit të mandatit kur ndodh ndonjë ndryshim madhor.

⁵ Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnost (Croatia). <http://lokalniiizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, qasur me: 06 prill 2010

Raporti që duhet të paraqesin zyrtarët duhet të përfshijnë të dhënat në lidhje me kursimet monetare nëse ato e kalojnë shumën e rrogës vjetore neto të zyrtarit.

b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara

Legjislacioni aktual në Republikën e Kroacisë nuk e ka paraparë në dispozitat e tij çështjen e verifikimit të pasurisë së deklaruar dhe institucionin që do të duhej të ishte përgjegjës për ta bërë një gjë të tillë.

c). Sanksionet

Ligji mbi Parandalimin e Konfliktit të Interesit në Ushtrimin e Funkcionit Publik, përkatësisht neni 19 i ka përcaktuar sanksionet që mund të ndërmerren ndaj zyrtarëve që nuk i përmbahen dispozitave të këtij ligji mbi deklarimin e pasurisë. Sipas këtij neni, “zyrtarët, me ftesën e Komisionit, për format më të rënda të shkeljes së këtij ligji duhet të ofrojnë dorëheqjen tek organi që i ka emëruar ata”. Më pas vazhdon paragrafi 2 i nenit “Komisioni, ndaj një zyrtari mund të vendosë sanksionet në vijim: ndalesën e një pjese të rrogës neto mujore, paralajmërimin apo edhe publikimin e vendimit të Komisionit në llogari të zyrtarit”⁶.

Komisioni mund të vendosë dënime ndaj zyrtarit që nuk e dorëzon raportin sipas Nenit 7 të këtij ligji, apo jep të dhëna fallso në raportin e dorëzuar, duke ja ndaluar një pjesë të rrogës neto që sillet rreth 3,000,00 deri në 5,000,00 kuna.

Sanksionet që përfshijnë ndalesën e rrogës neto të një zyrtari nuk mund të aplikohen me shumë sesa 3 muaj, dhe shuma e përgjithshme e mbuluar nga kjo ndalesë nuk mund të kalojë me shumë 8,000 kuna⁷.

Komisioni mund të lëshojë një dënim ndaj një zyrtari në vend që të ndalojë pjesë të rrogës neto të tij në rastet e rrethanave lehtësuese. Komisioni mund të urdhërojë që vendimi për gjetjen e fajësisë së zyrtarit të publikohet në llogari të zyrtarit.

d). Publikimi

Deklarimi i pasurisë së zyrtarëve të lartë publikë duhet të jetë një dokument publik.

⁶ Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnost (Croatia). <http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, qasur me: 06 prill 2010

⁷ Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnost (Croatia). http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti, qasur me: 06 prill 2010

4. Republika e Maqedonisë

4.1 Korniza Ligjore

Republika e Maqedonisë çështjen e deklaramit të pasurisë së zyrtarëve të lartë publikë e ka të rregulluar me Ligjin për Parandalimin e Korrupsionit i publikuar në gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë me 26 prill 2002 si dhe i amendamentuar me 1 dhjetor 2006 dhe 16 janar 2008.

Organi përgjegjës i cili administron dhe mirëmban regjistrin me të dhënat e deklaruara nga subjektet detyruese me Ligj është Komisioni Kombëtar për Parandalimin e Korrupsionit. Ky komision përbëhet nga 7 anëtarë që emërohen nga Kuvendi i Maqedonisë me mandat pesë vjeçar pa mundësi ri-emërimi. Në mes tjerash, në juridiksionin e këtij komisioni është edhe “evidencimi dhe ndjekja e situatës pronësore, ndryshimeve dhe aktiviteteve tjera fitimprurëse të zyrtarëve të zgjedhur, shërbyesve civil të emëruar, zyrtarëve dhe personave përgjegjës në ndërmarrjet publike dhe personave tjerë juridik që menaxhojnë kapital shtetëror në mënyrën siç është definuar me këtë ligj”⁸.

a). *Subjektet e detyruara për ta deklaruar pasurinë*

Sipas dispozitave të këtij ligji, me zyrtarë apo subjektet që obligohen për të raportuar nënkuptohen: Presidenti i vendit, deputetët, kryetarët e komunave, ambasadorët dhe personeli tjetër i emëruar jashtë vendit, personat e zgjedhur apo të emëruar në dhe nga Kuvendi dhe qeveria e republikës, autoritetet e administratës shtetërore dhe autoritetet tjera shtetërore, autoritetet gjyqësore, ndërmarrjet publike, institucionet, entitetet tjera legale të qeverisë qendrore dhe autoriteteve lokale, shërbyesit civil dhe të punësuarit në administratën shtetërore dhe autoritete tjera shtetërore, autoritete gjyqësore, ndërmarrjet publike, institucionet dhe entitetet tjera legale të qeverisë qendrore dhe lokale, këshilltarët komunal në kuvendet komunale, sikurse edhe personat e punësuar përmes agjencive për punësim të përkohshëm me autorizim të specifikuar me ligj⁹.

Neni 33 i këtij ligji i obligon zyrtarët e shpërmendur që brenda 30 ditësh nga marrja e postit të deklarojnë pasurinë e tyre. Ata po ashtu brenda 30 ditësh nga marrja e postit duhet të heqin dorë nga sekreti i llogarisë së tyre bankare, qofshin ato brenda apo jashtë vendit. Të dyja këto dorëzohen tek Komisioni Shtetëror dhe Administrata e të Hyrave Publike.

b). *Verifikimi i të dhënave të deklaruara*

Çdo rritje e pronës së zyrtarëve publik apo të anëtarëve të familjes së tij, që i kalon

⁸ Law on Prevention of Corruption in Macedonia <http://www.dksk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>, qasur me: 06 prill 2010

⁹ Law on Prevention of Corruption in Macedonia <http://www.dksk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>, qasur me: 06 prill 2010

shumën e 20 rrogave mesatare në ekonominë vendore në tre muajt e fundit, po ashtu duhet të raportohet. Nëse zyrtari nuk vepron në bazë të dispozitave të para-para, atëherë mund të iniciohet ekzaminimi i pronës dhe gjendjes pronësore të zyrtarit në fjalë.

c). Sanksionet

Fillimi i procedurës për përgjegjësi kundërvajtëse iniciohet nga Administrata e të Hyrave Publike, pasi që të lajmëroj zyrtarin në fjalë për fillimin e procedurës¹⁰.

Kërkesë për fillim të procedurës po ashtu mund të bëhet edhe nga Komisioni Kombëtar. Përveç inicimit të procedurës, Administrata e të Hyrave Shtetërore dërgon edhe një propozim të gjykata themelore përkatëse për masa të përkohshme për t'ia ndaluar atij/asaj me disponim të pronës.

Nëse gjatë procedurës nuk vërtetohet se prona është tjetërsuar, që i bie që, ajo ka ardhur si rezultat i të hyrave të rregullta, që kanë qenë të raportuara dhe të taksuara, Administrata do të marrë një vendim për të vendosur një taksë, duke marrë për bazë për taksim dallimin në mes të hyrave të rregullta të raportuara dhe të taksuara të personit dhe të anëtarëve të familjes së tij dhe vlerës në treg të pronës. Baza e fiksuar në këtë mënyrë është e taksuar në një shkallë të përcaktuar sipas ligjit mbi taksën në të hyrat personale¹¹.

Një mosmarrëveshje administrative me kontest gjyqësor mund të iniciohet në Gjykatën Supreme të Republikës së Maqedonisë kundër vendimit final për të vendosur taksën. Procedura në gjykatë është urgjente.

Ndaj zyrtarëve të sipërpërmendur, Komisioni Kombëtar mund të kërkoj të dhëna në lidhje me pronën e tij apo të familjes së tij, ndryshimet, aktivitetet që ushtrohen nga ai ose nga anëtarët e familjes së tij, të hyrat e realizuara, apo edhe të dhëna të tjera relevante për zbatimin e dispozitave të këtij ligji. Komisioni mund të kërkoj të dhënat e lartpërmendura edhe nga një organ kompetent apo person juridik dhe nëse kjo ndodh, atëherë organi apo personi juridik është i obliguar që pa vonesë të ofroj këto të dhëna dhe nuk mund të thirret në sekretet zyrtare, shtetërore apo të tjera.

d). Publikimi

Informatat nga pyetësi i anketimit mbi gjendjen e pasurisë, konsiderohen si informata të karakterit publik, përjashtuar informatat që mbrohen me ligj. Këto informata publikohen në faqen elektronike të komisionit kombëtar.

¹⁰ "Official Gazette of the Republic of Macedonia" No. 28 from April 26, 2002- LAW ON PREVENTION OF CORRUPTION, qasur me 10 prill 2010

¹¹ Law on Prevention of Corruption in Macedonia <http://www.dksk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>, qasur me: 8 prill 2010.

5. Republika e Kosovës

5.1 Korniza Ligjore

Republika e Kosovës çështjen e deklarimit, prejardhjen dhe kontrollin e pasurisë së zyrtarëve të lartë publik e ka të normuar me Ligjin për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publikë të miratuar nga Kuvendi i Kosovës me 11.02.2010 dhe është shpallur me dekretin e Presidentit të Kosovës me 02.03.2010.

Ligji për Deklarimin, Prejardhjen e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të lartë Publik i nxjerrë nga institucionet e Republikës së Kosovës në esencë nuk ndryshon nga ligjet e vendeve tjera të rajonit të cilët e rregullojnë këtë fushë.

Ligji në fjalë parasheh disa lloje të deklarimit të pasurisë, duke u nisur nga: deklarimi i rregullt vjetor; deklarimi me marrjen e detyrës së zyrtarit të lartë publik; deklarimi sipas kërkesë së Agjencisë si dhe deklarimin pas largimit nga funksioni.

Organi përgjegjës i cili administron dhe mirëmban regjistrin me të dhënat e deklaruara nga subjektet detyruese me Ligj është Agjencia Kundër Korrupsionit (AKK).

a). Subjektet e detyruara për ta deklaruar pasurinë

Legjislacioni i Kosovës sa i përket numrit dhe kategorive të subjekteve që janë të obliguar që pasurinë e tyre ta bëjnë publike, nuk ndryshon nga praktika e shteteve që janë objekt i këtij hulumtimi, në përjashtim të Republikës së Maqedonisë e cila në legjislacionin e saj nuk e ka paraparë deklarimin e pasurisë për anëtarët e familjes – bashkëshorten dhe fëmijët.

Legjislacioni kosovar ka përcaktuar subjektet që hyjnë në përkufizimin e “Zyrtar i lartë publik” dhe të cilët janë të detyruar që ta deklarojnë pasurinë e tyre e ku bëjnë pjesë: Kryetari i Kosovës dhe gjithë ushtruesit e funksioneve publike të emëruar nga Kryetari; Deputetët e Kuvendit të Kosovës; Kryeministri, zëvendës Kryeministri, Ministrat dhe zëvendës Ministrat në Qeverinë e Kosovës, si dhe gjithë të emëruarit nga ata; Udhëheqësit e sekretarive dhe zyrave tjera të Kryetarit të Kosovës, Kuvendit të Kosovës dhe Qeverisë së Kosovës; Sekretari i përhershëm i Zyrës së Presidentit të Republikës së Kosovës, sekretari i përhershëm i Kuvendit, sekretari i përhershëm i kryeministrit, sekretarët e përhershëm të ministrive, drejtorët e departamenteve dhe pozitat e barasvlershme; Gjykatësit dhe Prokurorët; Drejtorët dhe anëtarët e bordit të kompanisë publike; Personat e akredituar jashtë vendit si përfaqësues të Kosovës; Udhëheqësit e agjencive, drejtorive, dhe institucioneve tjera të nivelit qendror të themeluar me ligj ose ndonjë akt tjetër; Kryetari dhe nënkryetarët e Komunave, kryesuesit dhe zëvendës kryesuesit e kuvendeve komunale; Drejtori i administratës dhe i personelit të kuvendeve komunale; Auditorët e përgjithshëm dhe inspektorët e nivelit

qendror, Guvernatori dhe zëvendësguvernatori i Bankës Qendrore; Ud-hëheqësit e bankave dhe institucioneve financiare me kapital publik; Rektori, Pro-Rektorët, dekanët dhe prodekanët e Universitetit Publik dhe sekretari i tij, si dhe sekretarët e njërive akademike dhe organizative të Universitetit Publik; të gjithë drejtorët dhe anëtarët e bordeve e të shoqërive aksionare me pjesëmarrje të kapitalit shtetëror dhe publik më shumë se pesëdhjetë 50% (për qind); Zyrtarët e lartë që kryejnë funksione publike në strukturat e rendit, sigurisë dhe shërbimit doganor, si: komandanti, zëvendëskomandanti i FSK-së, drejtori dhe zëvendësdrejtori i Policisë së Kosovës, drejtori dhe zëvendësdrejtori i Doganës, drejtori dhe zëvendësdrejtori i Agjencisë së Inteligjencës si dhe “Anëtarët e familjes” bashkëshortja dhe fëmijët e Zyrtarit të Lartë Publik¹².

Ligji në fjalë parasheh disa lloje të deklarimit të pasurisë, duke u nisur nga: deklarimi i rregullt vjetor; deklarimi me marrjen e detyrës së zyrtarit të lartë publik; deklarimi sipas kërkesë së Agjencisë si dhe deklarimin pas largimit nga funksioni.

Bazuar në deklarimin e rregullt vjetor subjektet janë detyruar që gjenden e tyre të pasurisë ta deklarojnë në autoritetin përgjegjës – Agjensioni kundër Korrupsion deri më datën 31 mars të çdo viti.

Ligji po ashtu parasheh të drejtën e Agjencionit që të kërkojë nga subjektet e paraparë me ligj që të bëjnë publike të dhënat e tyre pasurore qoftë në momentin e marrjes së detyrës së zyrtarit të lartë publik (afati brenda gjashtëdhjetë (60) ditëve), apo edhe pas përfundimit të punës në shërbimin publik (brenda tridhjetë (30) ditëve). Po ashtu Agjencisë i është garantuar kompetenca që në çdo kohë mund të kërkojë nga zyrtari i lartë publik që ta dorëzojë informacionin.

b). Verifikimi i të dhënave të deklaruara

Çështja që ka të bëjë me verifikimin e të dhënave të deklaruara nga subjektet që i detyron Ligji për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publikë, përkatësisht me nenin 8 autoritetit të Agjencisë i njihet e drejta që të urdhërojë kontrollin për saktësinë e deklarimeve të zyrtarit të lartë publik. Po ashtu Agjencioni ka kompetencë që të bëjë kontroll të plotë për të verifikuar vërtetësinë dhe saktësinë e të dhënave të deklaruara në formular.

Megjithatë në krahasim me legjislacionin e Republikës së Shqipërisë ku janë specifikuar qartë afatet kohore për verifikim të pasurisë së deklaruar, me legjislacionin e Republikës së Kosovës kjo çështje nuk është përcaktuar qartë.

¹² Ligji për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publikë, <http://kuvendikosoves.org/?cid=1,122>, qasur me 10 prill 2010.

c). Sanksionet

Sa i përket sanksioneve që duhet të aplikohen nga ana e institucioneve kompetente ndaj subjekteve të cilët hezitojnë ta bëjnë deklarin e pasurisë apo në rastin më të keq edhe e bëjnë deklarin e rrejtshëm, ndryshon në secilin nga shtetet që janë objekt i këtij hulumtimi.

Derisa Republika e Shqipërisë ka masa më të ashpra ndaj zyrtarëve të cilët refuzojnë për deklarin duke i dënuar me humbjen e funksionit dhe ndëshkim me kodin penal, si dhe për deklarin të rremë duke i dënuar po ashtu në bazë të legjislacionit penal në këtë vend. Ndërsa sa i përket shkeljeve të detyrimeve të cilat nuk përbëjnë vepra penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe dënohen me gjobë.

Ndërsa Republika e Kroacisë për shkeljet e rënda ka paraparë që me kërkesën e Komisionit kompetent subjektet duhet të ofrojnë dorëheqjen tek organi që i ka emëruar, por nuk i ka specifikuar masat apo sanksionet ndëshkimore në rastet kur nuk e bëjnë këtë. Po ashtu kërkesa e Komisionit konsiston në rastet e shkeljeve të rënda por në ligj nuk janë specifikuar se çka nënkuptohet me shkelje të rënda. Sa i përket Republikës së Maqedonisë masat ndëshkimore janë paraparë vetëm të nivelit të përgjegjësisë për kundërvajtje dhe jo penale.

Në krahasim me vendet respektive Republika e Kosovës në asnjë rast nuk e ka paraparë kërkesën për largim nga puna të një personi për shkak të mos deklarin të pasurisë. Me legjislacionin aktual janë paraparë masa shumë të lehta ndëshkuese si kundërvajtje administrative të cilat dënohet me gjobë në vlerën më të lartë arrijnë deri në 1500 euro (për mos deklarin e pasurisë me kërkesën e Agjencisë) ndërsa shumat më të vogël ndëshkuese është 150 euro (për mos deklarin e pasurisë pas largimit nga funksioni dhe në rastet për mos deklarin e pasurisë me rastin e marrjes së detyrës).

Po ashtu me legjislacionin e Kosovës nuk është përcaktuar se në cilat raste sjelljet e zyrtarëve për mos deklarin të pasurisë paraqesin vepra penale të cilat do të duhej të sanksionoheshin sipas legjislacionit penal në vend, megjithatë neni 19 i Ligjit për Deklarin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publikë i ka dhënë të drejtë Gjykatës kompetente të rishikoj nëse informacioni i siguruar në deklarinet që mbahen në regjistër është i saktë, i vërtetë dhe i plotë, ku më pas do të mund të kërkoj bashkëpunim nga organet relevante qeveritare, autoritetet e qeverisjes lokale, personat tjerë juridik dhe fizik, si dhe të kërkoj nga këto subjekte informacione, shpjegime dhe konfirmime të nevojshme për të vendosur se informatat që gjenden në regjistër, korrespondojnë me faktet dhe provat.

d). Publikimi

Pasqyrat me të dhënat e deklaruara mbi gjendjen e pasurisë së zyrtarëve të lartë publik, në të katër shtetet ku është koncentruar ky studim: Kroaci, Maqedoni, Shqipëri dhe Kosovë, janë publike dhe të qasshme për publikun.

6. Përfundime

Deklarimi i pasurisë së zyrtarëve të lartë publik mund të krijoj motivimin e duhur për të ndryshuar sjelljet dhe praktikatat që promovojnë transparencë dhe llogaridhënie më të madhe në një vend aspirues për të ndërtuar një sistem demokratik të funksionimit të shtetit.

Demokracitë e vendeve në tranzicion tentojnë vazhdimisht që të krijojnë bazë ligjore për deklarimin e pasurisë së zyrtarëve të lartë publik si masë preventive për luftë kundër korrupsionit dhe parandalimin e keqpërdorimit të parasë publike. Sidoqoftë, vetëm baza ligjore nuk është gjithmonë e mjaftueshme sepse ligjet shpesh mund të jenë shumë konfuze ose mungon vullneti për zbatimin e tyre. Megjithatë mbikëqyrja publike nga qytetarët, shoqëria civile dhe mediat duhet të kompletojnë kontrollin e shtetit, e në mënyrë që të dyja këto të funksionojnë, duhet të ekzistoj transparenca.

Legjislacioni që rregullon bërjen publike të financave të zyrtarëve publik të zgjedhur, në shtetet që është përqendruar ky studim, mes tyre ka një dallim të vogël i cili vërehet sidomos në vendet që janë më afër aderimit në Bashkimin Evropian në krahasim me ato që më tepër janë aspiruese sesa janë realisht afër këtij procesi.

Dallimi më esencial ekziston tek masat sanksionuese ndaj personave që refuzojnë ta bëjnë deklarimin e pasurisë. Republika e Shqipërisë ka masa më të ashpra ndaj zyrtarëve të cilët refuzojnë për deklarim duke i dënuar me humbjen e funksionit dhe ndëshkim me kodin penal, si dhe për deklarim të rremë duke i dënuar po ashtu në bazë të legjislacionit penal në këtë vend. Legjislacioni i Republikës së Kroacisë ka paraparë që për shkeljet e rënda me kërkesën e Komisionit kompetent subjektet duhet të ofrojnë dorëheqjen tek organi që i ka emëruar, por nuk i ka specifikuar se çka në të vërtet mund të konsiderohet si shkelje e rëndë. Ndërsa legjislacioni i Republikës së Maqedonisë ka paraparë vetëm përgjegjësi për kundërvajtje dhe jo penale. Kurse legjislacioni i Republikës së Kosovës në krahasim me vendet tjera edhe pse është shumë larg procesit të integritetit në Bashkimin Evropian, ka paraparë masa shumë të lehta ndëshkuese si kundërvajtje administrative duke përjashtuar kërkesën për largim nga puna të një personi që nuk pranon ta deklaroj pasurinë si dhe nuk ka përcaktuar se në cilat raste sjelljet e zyrtarëve për mos deklarim të pasurisë paraqesin vepra penale dhe do të duhej të përgjigjeshin në pajtim legjislacionit penal në vend.

Kosova në krahasim me vendet e rajonit është vendi i cili i fundit e ka rregulluar këtë materie me ligj duke e miratuar ligjin përkatës me 11.02.2010 nga Kuvendi i Kosovës.

Praktika e vendeve të rajonit ka treguar efekte pozitive gjatë procesit të implementimit të legjislacionit që rregullon këtë fushë, ndërsa sa i përket Republikës së Kosovës një gjë e tillë mbetet të shihet gjatë procesit të zbatimit të ligjit në praktikë.

Bibliografia

Ligji për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive të detyrime Financiare të të Zgjedhurve dhe të disa Nëpunësve Publikë.

<http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>, qasur me 07 prill 2010.

“Official Gazette of the Republic of Macedonia” No. 28 from April 26, 2002- LAW ON PREVENTION OF CORRUPTION

Ligji për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publikë.

<http://kuvendikosoves.org/?cid=1,122>, qasur me :10 prill 2010.

Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnost (Croatia).

<http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, qasur me: 06 prill 2010.

Law on Prevention of Corruption in Macedonia

<http://www.dsk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>, qasur me: 06 prill 2010.

Law on Prevention of Conflict of Interest in Macedonia

http://www.dsk.org.mk/en/images/stories/PDF/law/law_on_prevention_of_conflict%20of_interests.pdf, qasur me 06 prill 2010.

Ordinance for the proclamation of the law on changes and additions to the law on prevention of conflict of interest (Macedonia)

<http://www.dsk.org.mk/images/stories/pdf/amendments%20to%20the%20law%20on%20prevention%20of%20conflict%20of%20interests.pdf>, qasur me: 06 prill 2010.

Instituti Demokratik i Kosovës
Kosova Democratic Institute

www.kdi-kosova.org

Comparative analyse

**The legislation for Disclosure, Origin and Control
of assets of senior public officials**

(Albania, Macedonia, Croatia and Kosovo)

Prishtinë, Prill 2010

Table of contents

1. Introduction.....	21
2. Republic of Albania.....	22
2.1 Legal Framework.....	22
a). Subjects obliged to disclose assets.....	22
b). Verification of disclosed data.....	24
c). Sanctions.....	25
d). False declaration of assets.....	26
e). Publication.....	26
2.2 Additional legislation- supplementary.....	26
3. Republic of Croatia.....	27
4.1 Legal Framework	27
a). Subjects obliged to disclose assets	27
b). Verification of disclosed data.....	27
c). Sanctions.....	27
d). Publication.....	27
4. Republic of Macedonia	28
4.1 Legal Framework	28
a). Subjects obliged to disclose assets.....	28
b). Verification of disclosed data.....	28
c). Sanctions.....	29
d). Publication	29
5. Republic of Kosovo.....	30
5.1 Legal Framework.....	30
a). Subjects obliged to disclose assets	31
b). Verification of disclosed data	31
c). Sanctions	31
d). Publication.....	32
6. Conclusions	33
Bibliography	34

1. Introduction

This study has been realized as a part of the Project “Legal Basis and Functional Mechanisms for Good Governance” from Kosova Democratic Institute (KDI) and in partnership with NGO Levizja FOL. The project has been supported by USAID and Institute for Sustainable Communities (ISC) through Kosovo Civil Society Strengthening Program.

The aim of this project is to: “Impact the completion and implementation of the legal bases, based on principal of democratic society, where the rule of law and anti-corruption measures exist, for a responsible, accountable and transparent government who serves the citizens.

Taking into account the aim of the project, this research paper provides an overview of the legal bases and best practices of countries of the region such as Albania, Macedonia, Croatia and Kosovo and their efforts to ensure public control of assets, income and other financial means of senior public officials, their family members and relatives, including the sanctions that are outlined in the legislation, in case the legal provisions are not obeyed by senior officials.

Disclosure of assets of senior public officials and public access to the disclosed data are considered among most efficient mechanisms used by consolidated democratic countries to combat corruption. This research paper provides an overview of the legal bases and best practices of countries of the region such as Albania, Macedonia, Croatia and Kosovo and their efforts to ensure public control of assets, income and other financial means of senior public officials, their family members and relatives, including the sanctions that are outlined in the legislation, in case the legal provisions are not obeyed by senior officials.

This research paper aims to provide a comparative analysis of the legislation that regulate this matter in different countries, the commitment and reasonability of authorities to enforce disclosure of assets of elected officials as a precondition for combating corruption and its impact in increasing the public trust in state institutions. The research has been focused on analyzing key pillars such as competent authorities for implementing and overseeing the process of disclosure of assets, subjects that are obliged to disclose their assets, the legal provisions that ensure openness and access of citizens in the data disclosed by senior officials, mechanisms for verification of the data and measures/sanctions that are in place in cases public officials fail to declare their assets or submit false declarations of assets.

The last part of the research paper provides an overview of key differences of Kosovo legislation comparing to other three countries of the region. In general, we have concluded that the legislation that regulates the disclosure of assets of senior public officials in the countries of the region has a lot of similarities in terms of meeting certain standards in this regard, except for the punitive measures (sanctions) that are in place in case senior officials fail to disclose their assets.

2. Republic of Albania

2.1 Legal Framework

Republic of Albania addressed this important issue that would prevent and reduce corruption as well as misuse of authority by approving the Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials, the Law for Prevention of Conflict of Interests in Exercising Public Functions as well as a series of other related laws.

Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials was approved by the Assembly of Albania on 10.04.2003, in order to set the legal framework for disclosure and control of assets, the legitimacy of its origin and recourses, financial obligations of elected officials, public officials, their families and people related to them¹.

The High Inspectorate for Disclosure and Control of Assets is the highest institution of Republic of Albania responsible for ensuring the disclosure of assets by senior public officials. Two candidates are nominated by the President for the position of the General Inspector, while the candidate receiving the majority of votes of the Assembly is elected for a five (5) year term.

a). Subjects obliged to disclose assets

Article 3 of this law clearly defines the subjects that are obliged to disclose their assets in the High Inspectorate for Disclosure and Control of Assets. The President, Members of the Parliament, heads of district, mayors, district local councilors, mayors, heads of municipalities, directors of directorates and armed forces commanders in the Ministry of Defense and State Intelligence Service, prosecutors, judges in all levels, heads of independent political bodies, general directors, directors of directorates and sections chiefs (commissariats) in central, district and local level, general Police directors, General Directorate for Tax and Customs, heads of all structures for compensation of properties in all levels, heads of structures for privatization and registration of property, senior officials appointed by the Assembly and individuals equal to them, as well as heads of anonymous enterprises that possess over 50% of state capital and employ over 50 people².

Except for the above mentioned categories, the law recognizes the right of the Assembly of Albania that upon the proposal of the General Inspector,

¹, Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>. April 10, 2010.

², Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials. Article 3, P -2, <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>

decide to oblige other public officials that not mentioned in this article to disclose their assets³. For all categories their family members (spouses and grown children) should also disclose their assets and declare their origin and source as well as financial obligations. The law outlines that prior to disclosure of assets; all individuals are entitled to any advice needed for preparing the declaration, while consequences of false declaration of assets should also communicated to them ahead.

Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials also defines the deadlines for disclosure of assets by all officials mentioned above at the High Inspectorate for Declaration and Control of Assets.

The law obligates all subjects mentioned above to declare to the High Inspectorate of the Declaration and Audit of Assets by March 31 of each year the condition, up to December 31 of the prior year, of their assets, the sources of their creation, and their financial obligations, as follows: a) immovable properties and real rights over them; b) movable properties that can be registered in public registers; c) things of special value over US\$5000; ç) the value of shares, securities and parts of capital owned; d) the value of liquidities, the condition in cash, in revolving accounts, in deposits, treasury bonds and loans, in lek and in foreign currency; dh) financial obligations to natural and juridical persons, expressed in lek or in foreign currency; e) personal income for the year, from salary or participation on boards, commissions or any other activity that brings personal income; ë) licenses and patents that bring income.

Within 30 days after the appointment or election to the office, all subjects specified in the law are obliged to fulfill the official documents titled "Declaration of private interest before taking the office", describing their own, their spouse and grown children's accumulated assets, financial obligations and the sources or origin. All officials who are obliged to disclose their assets should submit this official documents "Declaration of private interest" by March 31st of every year. These subjects are obliged to report to the competent body only changes in the private interest declared one year ago, interest that arise during the year and any other additional income that needs to be declared.

Officials that resign or get removed from office are obliged by the law to report within 15 days the official documents titled "Declaration of private interest after leaving the office" where they describe private interest that are added or reduced up to the date when they resigned, including here the interest of their spouse and grown children.

³ Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials, p -3, <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>

b). Verification of disclosed data

Verification and accuracy of disclosed data is regulated by article 7 of the Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials which outlines that “the High Inspectorate has the right to request disclosure of assets and their origin, as well as order the verification for accuracy of the discloses data from juridical persons, if during the verification it was revealed that these persons are tied to subjects that carry obligation for disclosure of assets”.

Verification of disclosed data is done based on the articles 17 and 18 of Law for Prevention of Conflicts of Interest in the Exercise of Public Function which outline the deadlines that differ among categories. Verification of truthfulness and accuracy of the data of the data included in the declaration is conducted every two years for the category of the highest public officials (The President, Prime Minister, Ministers, Constitutional Court Judges, Supreme Court Judges, Supreme State Authority, General Prosecutor, the Ombudsperson). For the second category (Head of Districts and mayors of municipalities over 10.000 inhabitants and heads of district councils) the verification of discloses data is conducted every three years and for the category of (members of the parliament, heads of state institutions in central and local level, members of collegial bodies from these institutions) verification of disclosed assets is done every four years.

c). Sanctions

Sanctions and measures against the subjects that do not obey legal obligations for periodic disclosure of their financial status are also regulated by the article 44, paragraph c, of the Law for Prevention of Conflicts of Interest in the Exercise of Public Function which outlines that “Every violation of the obligations defined in this law, when it does not constitute a criminal offense, constitutes an administrative infraction and is punished by a fine according to the limits defined below” and continues in paragraph c) “Failure to make the periodic declaration on time and without good cause, the official or related person who has the obligation to make a declaration is punished by a fine of from 20,000 (twenty thousand) lek up to 30,000 (thirty thousand) leke”

Article 5 of the Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials outlines a number of measures and sanctions for subjects that refuse to disclose their assets. Refusal to make a declaration entails the loss of function and punishment in conformity with the Criminal Code. Within 30 days, the Inspector General sends to the competent body a reasoned notification about the removal from work of the person who refuses to disclose its assets. Within 30 days from receipt of the notification, the competent body is obligated to take measures for the removal from work of the employee who has refused to make the

declaration. In cases when elected persons and officials with immunity refuse to disclose their assets the Inspector General informs the Assembly and also, as the case may be the superiors of this person.

d). False declaration of assets

Declarations and all documents relates to the disclosure of assets are official documents. Any false or wrong data provided, constitutes a criminal act and is punished according to the legislation in force.

e). Publication

Data gathered during the disclosure of assets as outlined in this law are accessible for the public, in accordance with the Law for Access in Official Documents

2.2 Additional/supplementary legislation

In order to complete the legal infrastructure that in one way or another would impact this matter, Albania also developed and approved the following laws: Law for Prevention of Money Laundering and Financing of Terrorism, Law for protection of personal data, Law for Rules of Ethics if Public Administration, Law for the Status of Civil Servants, Law for the Right to Information, Code of Administrative Procedure, Criminal Procedure Code of the Republic of Albania and Criminal Code of the Republic of Albania

3. Republic of Croatia

4.1 Legal Infrastructure

In Croatia, all matters related to the public control of assets, income and other material benefits as well as prevention of conflict of interest in exercising public function are regulated by the Law for Prevention of Conflict of Interest in Exercising Public Functions. Commission for Handling Conflict of Interest is the competent body for controlling the disclosure of assets. The commission is composed of seven (7) members, while one of the members is elected as the chairperson by the commission membership. Members of the commission are appointed by the parliament, upon the nominations coming from the Committee for elections, appointments and administrative matters. Members of the commission are elected for a seven (7) year term.

a) Subjects obliged to disclose assets

The following are the senior public officials that are obliged by the law to disclose their assets: The President of the state, member of the Parliament, Prime Minister and ministers, president and members of the constitutional court, Governor and deputy governor of the national bank, Auditor General and his deputies, Ombudsperson and his deputy, the Secretary of the parliament, Secretary of the Government, state secretaries, deputy ministers, minister assistants, secretaries of ministries, heads and deputy heads of state administrative organizations and their assistants, chairperson and deputy chairperson of the privatization fund, head of the pension insurance fund and his assistants, director and assistant directors of the health insurance fund, University Rector and Pro-rectors, Director of State Treasury, Inspector General of State Inspectorate as well as his deputy and assistants, head of offices, agencies and directorates of Croatian Government, heads of institutes appointed by the government of Croatia, officials of the Presidents Office appointed by the President in accordance with provisions of a separate law, Chief of Armed Forces and his deputy, Chief of Defence Inspectorate and his deputy, commanders and deputy commanders of armed forces, chiefs of corpuses of armed force of Republic of Croatia, Army Generals and Mayors, Mayor of Zagreb and Heads of Districts⁴.

The article 7 of the law outlines ways in which senior officials have to disclose their assets in Croatia. According to the law, within 30 days after taking the office, senior officials are obliged to disclose their property, permanent or expected income, assets of their spouse and children, a balance sheet for the time when the disclosure is done, while a final report is submitted at the end of their mandate. If major changes in term of income and other assets occur during the mandate they must report it immediately.

⁴ The Law for Prevention of Conflict of Interest in Exercising Public Functions (Croatia) <http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, Access. April 6, 2010.

These reports submitted by senior officials should include data that is related to their monetary savings that exceed their annual salary.

b). Verification of disclosed data

Current legislation in the Republic of Croatia did not regulate matters related to the verification of disclosed data or established institutions responsible for ensuring verification and accuracy of such data.

c). Sanctions

Article 19 of the Law for Prevention of Conflict of Interest in Exercising Public Functions outlines the sanctions that can be undertaken towards officials that do not obey provisions of the law and fail to disclose their assets. According to this article “if the provisions of the law are violated and the commission makes a request, senior officials should submit their resignation letter at the institution that appointed them”. Paragraph 2 of the article continues as following “The commissions can undertake the following sanctions towards senior officials: partial reduction of the monthly salary, issuing a warning or publishing the decision of the commission towards the officials”⁵. For officials that fail to submit the report with data related to their assets or provide false declaration of assets, based on the Article 7 of the law, the commission can reduce part of the salary which is approximately 3,000,00 to 5,000,00 kuna. This measure can not be applied for more than 3 months for a particular official, while the total amount of the reduced salary shall not exceed 8,000 kuna⁶. Instead of applying deduction of the salary the commission can issue a fine but also request that once found guilty, the case should be made public.

d). Publication

Data related to the assets disclosed by senior officials should be public documents.

⁵ The Law for Prevention of Conflict of Interest in Exercising Public Functions (Croatia) <http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, April, 2010

⁶ The Law for Prevention of Conflict of Interest in Exercising Public Functions (Croatia) <http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, April, 2010

4. Republic of Macedonia

4.1 *Legal Framework*

The disclosure of assets of senior officials in the Republic of Macedonia is regulated by the Law on Prevention of Corruption published in the official gazette of Republic of Macedonia on April 26 2002 and amended in December 2006 and January 2008.

The competent body responsible for administering and maintaining registers of disclosed assets is the National Commission for prevention of corruption. The commission is composed on 7 members appointed by the Assembly of Macedonia with a five year term, with no right to be re-elected. As outlined on the law “the commission makes evidence of, and follows the property status, changes in property status and additional profitable activities of elected and appointed civil servants, officials and responsible persons in public enterprises and other juridical persons managing state capital”⁷.

a). Subjects obliged to disclose assets

Based on the provisions of the law the following senior officials are obliged to disclose their assets: the President, members of the parliament, mayors of municipalities, ambassadors, other personnel appointed to work abroad, officials appointed by the Assembly or the Government of the Republic, state administration authorities, judicial authorities, public enterprises, other legal entities of central and local government, civil servants and employees of the state administration, councilors of local assemblies, and other individuals temporary employed through employment agencies authorized by the law”⁸.

Article 33 of the Law clearly outlines that upon the election, that is, beginning with his duty, and within thirty days at the latest, the officials must disclose their assets. Also within thirty days they must submit a statement, certified by a notary, whereby he waives from the protection of a bank secret in terms of all accounts in domestic and foreign banks. The assets declaration and statement are submitted to the State Commission and the Public Incomes Administration.

b). Verification of disclosed data

Any expansion of senior official’s assets or their family members that exceeds the amount of 20 average salaries in the national level over the lat

⁷Law on Prevention of Corruption in Macedonia <http://www.dksk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>. April, 2010

⁸ Law on Prevention of Corruption in Macedonia <http://www.dksk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>. April, 2010

three months also must be reported. If officials do not obey provisions of the law, their assets will be examined by the competent authorities.

c). Sanctions

The Administration of Public Revenues can initiate the procedure for investigating the assets declared by officials. Officials are informed immediately upon the initiation of the procedure⁹. The request for initiating this procedure can also be made by the National Commission. Except for initiating the procedure, the Administration of Public Revenues also submits a proposal to the court for undertaking measures that would temporarily unable the officials to use property that has not been disclosed.

If the National Commission reveals that the property has not been appropriated, and is a result of regular income that have been reported and taxed, the Administration of Public Revenues will decide to set a tax rate, based on the overall income of regular reported income of officials and his family members as well as the market value of the property. The tax rate is set based on the level of taxation determined by the Law on Personal Income¹⁰.

An administrative dispute with a lawsuit may be initiated before the Supreme Court of the Republic of Macedonia against the final decision for imposing a tax. The procedure before the court is urgent.

The National Commission can request from the above mentioned officials data related to their property or the property of their family members, changes to the property status, activities and works of the official or their family members, income and revenues or other data needed for the implementation of the provisions of this law. The Commission can request these data also from competent body or legal entity, which are obliged to submit the data without any delay, without using the excuse such as official or state secrets.

d). Publication

The questionnaire which contains data related to the status of assets of senior officials is considered public documents, except for the particular information protected by law. These documents are posted in the official web site of the National Commission.

⁹ "Official Gazette of the Republic of Macedonia" No. 28 from April 26, 2002- LAW ON PREVENTION OF CORRUPTION. April, 2010

¹⁰ Law on Prevention of Corruption in Macedonia <http://www.dksk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>, April, 2010.

5. Republic of Kosovo

5.1 Legal Infrastructure

Disclosure of assets of senior official in the Republic of Kosovo is regulated by the Law on Declaration and origin of the Property and Gifts of Senior Public Officials approved by the Assembly of Republic of Kosovo on February 11, 2010 and promulgated by the decree of the President of Kosovo on the 2nd of March 2010. In essence the Law on Declaration and origin of the Property and Gifts of Senior Public Officials in Kosovo does not differ from the laws of other countries that regulate the disclosure of assets.

The law envisaged the following types of property declarations: Regular annual declaration, declaration when taking the position as a senior public official, declaration when requested by the Agency and declaration after removal from the office. The Anti Corruption Agency is responsible for the administration and maintenance of disclosed data registers.

a). Subjects obliged to disclose assets

Categories of subjects obliged to disclose their assets defined by the legislation of Kosovo do not differ a lot from the practices of countries covered by the research, with the exception of the legislation of the Republic of Macedonia which does not require the disclosure of assets from officials family members- spouses and children.

The following functionaries determined by the law as “Senior Public Officials” are obliged to disclose their assets: President of Kosovo and all officials appointed by the President, members of the Assembly of Kosovo, Prime-Minister, vice Prime-Minister, Ministers and their deputies in the Government of Kosovo and all nominated persons by them, Heads of secretaries and other offices of the President of Kosovo, Assembly and Government of Kosovo, Permanent Secretary of the Office of the President of Kosovo, Permanent Secretary of the Assembly, Permanent Secretary of the Prime-Minister, Permanent Secretaries of Ministers, Directors of Departments and other equal positions, Judges and Prosecutors, Directors and board members of the public company, Persons accredited abroad as representatives of Kosovo, Managers of agencies, directorates and other institutions of central level established by law or any other acts, President and vice-presidents of municipalities, president and vice-presidents of municipal assemblies, Director of administration and personnel of municipal assemblies, General Auditors and inspectors of central level, Governor and Deputy Governor of Central Bank, Managers of banks and financial institutions with public capital, Rector, Vice-Rector, Deans and Vice-Deans of Public University and their Secretary, and Secretaries of Academic and Organizational Units of Public University, all directors and board members of

the joint stock companies with share of state and public owned capital of more than 50 % (percent), senior officials who perform public functions in the structures of internal affairs, security and customs services, such as: commander, vice-commander of KSF, director and vice-director of Kosovo Police, director and vice-director of Customs, director and vice-director of Intelligence Agency as well as spouses and children of all Senior Public Officials¹¹.

The law envisaged the following types of property declarations such as regular annual declaration, declaration when taking the position as a senior public official, declaration when requested by the Agency and declaration after removal from the office. The regular annual declaration of assets should be submitted by senior officials at the Anti Corruption Agency no later than may 31st of every year.

The law authorizes the Agency to request from all subjects outlined in the law the disclosure of their assets the moment they are elected or appointed as senior public officials (within 60 days) and within 30 days after the end of the term as senior public official. The Agency also has the authority to request at any time from senior public officials to submit data and information on their assets.

b). Verification of disclosed data

Article 8 of the Law on Declaration and origin of the Property and Gifts of Senior Public Officials outlines the authority of the Agency to order verification of accuracy of the data declared by senior public officials. The Agency also has competencies to control and verify the accuracy of data declared in the official forms submitted by senior officials. However, comparing to the legislation in Albania which clearly defines the deadlines for verification of data, the legislation in Kosovo does not specify it clearly.

c). Sanctions

Sanctions that are undertaken by competent institutions towards subjects that hesitate to disclose their assets or provide false declaration of assets differ in countries covered in the research. In the Republic of Albania there are tougher measures against officials who refuse to disclose their assets or provide false declaration, and may result with removal from office and punishment based on the criminal code. In case the senior officials violate obligations that are not considered a criminal act but an administrative offence, they get a fine.

¹¹ Law on Declaration and origin of the Property and Gifts of Senior Public Officials, <http://kuvendikosoves.org/?cid=1,122>, April, 2010.

In the Republic of Croatia, the law outlines that in case there are major violations, upon the request of the Commissions the senior official needs to submit resignation, but does not specify punitive measures or sanctions in case they refuse to resign. The Commission requests the resignation of senior officials upon major violations, but the law does not define which violations are defined as major. In the Republic of Macedonia, punitive measures are envisaged only in case of administrative offence but not criminal acts.

Comparing to punitive measures that exists in above mentioned countries for failing to disclose the assets, the legislation of the Republic of Kosovo does not envisage removal from the office upon failure of senior officials to disclose their assets. The current legislation in Kosovo envisage very light punitive measure such as administrative offence which is punished with a fine up to 1500 Euros (for refusal to disclose the assets upon the request of the Agency) while the lowest punitive measure is a fine up to 150 euros (for failure to disclose the assets upon election or appointment to the office or after removal or resignation).

The legislation in Kosovo does not define actions or behavior of senior officials that is considered a criminal act in order to be punished in accordance to the criminal code. However, article 19 of the Law on Declaration and origin of the Property and Gifts of Senior Public Officials authorizes competent courts to reconsider whether the provided information in the declarations that are kept in register is true, and complete. Afterwards, the court may request cooperation from the relevant government bodies, authorities of local self governing, other legal and natural persons and to request from these entities the information, explanations and necessary confirmations to decide whether the information in registers correspond with facts and evidence

d). Publication

Documents related to the disclosure of assets of senior public officials are public documents accessible by the public in all four countries (Croatia, Macedonia, Albania and Kosovo) that were on the focus of this research paper.

6. Conclusions

Disclosure of assets by senior public officials can result with positive changes in the behavior of officials and advancement of practices that promote greater transparency and accountability in countries that aim at building a democratic system of governance. As a preventive measure in combating corruption and misuse of public funds, countries that are undergoing democratic transition always attempt to create the legal infrastructure that obliges senior public officials to disclose their assets.

However, the legal infrastructure is not enough due to the fact that certain provisions of the laws are often vague and there is no will for implementation. Monitoring and oversight from citizens, civil society and the media should complement the control conducted by the state in order to ensure transparency and accountability of senior officials.

This comparative analysis of the legislation related to the disclosure of assets by senior public officials in four countries show that there are no major differences in terms of legal framework, though it's obvious that countries that are closer to joining the European Union made more progress, comparing to the ones that claim to have great aspirations for EU integration but did not progress a lot in this regard.

Main differences exist when it comes to the legal sanctions for officials that refuse to disclose their assets. In the Republic of Albania there are tougher measures against officials who refuse to disclose their assets or provide false declaration, that result with removal from office and punishment based on the criminal code. In the Republic of Croatia, the law outlines that in case there are major violations, upon the request of the Commissions the senior official needs to submit resignation, but does not specify punitive measures or sanctions in case they refuse to resign. The legislation in the Republic of Macedonia, envisaged the responsibility of officials only for administrative offences but not criminal acts.

The legislation of Kosovo in comparison to other countries that are way ahead towards EU integration processes provides much lighter punitive measures in the form of administrative offence. For example the request for submission of resignation by the senior official who refuses to disclose assets is not included in the provisions of the law. Circumstances where failure of officials to disclose assets is considered as a criminal act could be held responsible in accordance with the criminal code are also not defined in the law.

Kosovo is the last country in the region to regulate disclosure of assets by senior public officials, since the law was approved by the Assembly on 11th of February 2010. Practices of countries in the region show that the legislation that regulates the disclosure of assets by senior public officials has shown significant results in practice, but as for the implementation of this law in the Republic of Kosovo and its effects in preventing and combating corruption, still remains to be seen.

Bibliography

Law for Declaration and Audit of Assets and Financial Obligations of Elected Persons and Certain Senior Officials <http://www.hidaa.gov.al/legjislacioni.html>, April 2010.

“Official Gazette of the Republic of Macedonia” No. 28 - LAW ON PREVENTION OF CORRUPTION. April, 2010

Law on Declaration and origin of the Property and Gifts of Senior Public Officials, <http://kuvendikosoves.org/?cid=1,122>, April, 2010.

The Law for Prevention of Conflict of Interest in Exercising Public Functions (Croatia) <http://lokalniizbori.com/zakoni/zakon-o-sprjecavanju-sukoba-interesa-u-obnasanju-javnih-duznosti/>, April, 2010.

Law on Prevention of Corruption in Macedonia
<http://www.dsk.org.mk/en/images/stories/law%20on%20prevention%20of%20corruption%20with%20amendments.pdf>, April 2010.

Ordinance for the proclamation of the law on changes and additions to the law on prevention of conflict of interest (Macedonia)
<http://www.dsk.org.mk/images/stories/pdf/amendments%20to%20the%20law%20on%20prevention%20of%20conflict%20of%20interests.pdf>, April, 2010.

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

INSTITUTE FOR
**Sustainable
Communities**

Ky projekt është përkrahur nga USAID përmes Programit për Fuqizimin e Shoqërisë Civile në Kosovë në partneritet me Insitutin për Komunitete të Qendrushme (ISC)